

Bouwbedrijf **Jac Tromp** b.v.

Akerslaan 1-3
1815 HK Alkmaar
T: 072 – 511 54 59
info@jactromp.nl

Projectsheet:

<u>Verbouw Verlosserskerk tot seniorenwoningen</u>	
Werk:	Het verbouwen van de Verlosserskerk aan het Kwerenpad te Alkmaar tot 19 seniorenwoningen.
Opdrachtgever:	Woningbouwvereniging Rochdale.
Ontwerpende partij:	Keijzer & Van Doorn & Van Duijn Architecten.
Bouwtijd:	<i>Onbekend.</i>
Oplevering:	November 1993.
Aanbestedingsvorm:	Onderhands.
Soort project:	Verbouw, woningbouw.
Korte werkomschrijving:	Zie omschrijving verderop in deze sheet.
Opmerkingen:	<i>Geen.</i>

VERBOUW VERLOSSERSKERK ALKMAAR

VAN GODSHUIS NAAR MEERGEZINSHUIS VOOR OUDEREN

Het bouwen van woningen in een kerkgebouw roept altijd enige scepsis op bij de auteur van dit artikel. Het verbouwen van een godshuis tot een theater is nog voorstelbaar, immers de ruimte binnen kan grotendeels intact blijven, een kerkdienst heeft tenslotte ook theatrale kanten. Het verbouwen tot een museum kan met enige beperkingen ook nog tot een mooi resultaat leiden. Maar het verbouwen van een godshuis tot een meergezinshuis leidt tot opdeling van de doorgaans magistrale ruimte tot kleinere ruimten. Het maken van een vide lost dat probleem niet op.

Ir. Peter van Swieten

Natuurlijk heeft een kerkgebouw naast een interieur ook nog een indrukwekkend exterieur. Het silhouet er van is meestal maar moeilijk weg te denken uit het stadsbeeld. De bijdrage van een kerk aan het stadsbeeld is dan tevens het motief om naar behoud ervan te streven, ook als geen passende bestemming kan worden gevonden voor de ruimte in de kerk. Bij de Verlosserskerk in Alkmaar speelde dit argument eveneens een belangrijke rol bij de beslissing het gebouw niet te slopen maar her te bestemmen tot woningen.

Zoals zoveel kerken in Nederland kwam ook de Verlosserskerk leeg te staan. Een projectontwikkelaar toonde belangstelling en kwam met een plan voor luxe appartementen. Dat werd hem door de gemeente Alkmaar niet in dank afgenomen. De

gemeente wilde op deze plek in de binnenstad liever sociale woningbouw gerealiseerd zien. Dat leidde tot het besluit het gebouw aan te kopen en het vervolgens voor de koopsom aan te bieden aan woningbouwvereniging Rochdale, inclusief een verbouwingsplan voor 26 tweekamerwoningen. Rochdale onderkende echter een grote vraag naar seniorenwoningen in de binnenstad. Dat werd het uitgangspunt voor de opdracht aan Architectenbureau Keyzer & Van Doorn & Van Duijn uit Alkmaar. Geen 26 tweekamerwoningen meer maar 19 driekamerwoningen van verschillende grootte en natuurlijk een lift zijn uiteindelijk in de Verlosserskerk gerealiseerd. Het gebouw heet nu het Woonhof Annie van Roeden.

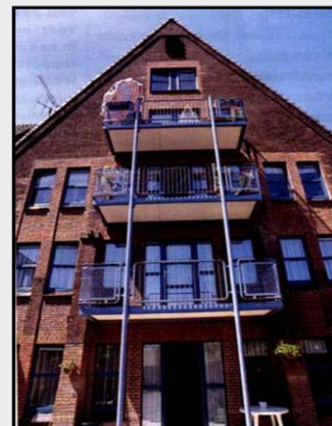
De uit 1933 daterende Verlosserskerk in Amsterdamse-Schoolstijl ligt aan een monumentale gracht in de oude binnenstad van Alkmaar. De voorgevel ligt fors terug ten opzichte van de grachtenwand. Daardoor is er voor de kerk een mooi voterrein dat zijn bekroning vindt in een breed ingangsportaal van drie paar dubbele deuren met ervoor een groot trapbordes. Parallel aan de Oude Gracht ligt het Kwerenpad waar in de achterkant van de kerk zich de pastorie bevond, die zich als twee lobben aan de overigens kruisvormige kerk nestelde.

De monumentale hoofdingang van de kerk is thans niet in gebruik als ingang tot het woongebouw. De bredere maat, door de twee lobben van de oude pastorie, maakte het mogelijk de ingang tot het woongebouw aan het Kwerenpad te maken zonder verlies van wo-

De belangrijke bijdrage van de Verlosserskerk aan het stadsbeeld was een reden het gebouw te verbouwen tot 19 driekamerwoningen voor ouderen.

In de verschillende kopgevels van de kerk is het beeld met smalle ramen uitgebreid. De stalen ramen zijn vervangen door aluminium exemplaren.

Bouwbedrijf **Jac Tromp** b.v.

Akerslaan 1-3
1815 HK Alkmaar
T: 072 – 511 54 59
info@jactromp.nl

Het nieuwe atrium ligt in het midden van de kerk. Alle woningen liggen in vier lagen aan het atrium. De woningen zijn bereikbaar over galerijen die rondom lopen.

De nieuwe ingang aan het Kwerenpad voert langs lift en trappenhuis naar een atrium in het midden van de kerk. De galerijen lopen rondom, waardoor het probleem van de vluchtwegen werd opgelost.

ningen. De buitenste dubbele deuren van de hoofdingang zijn vervangen door kunststof toegangsdeuren. Deze deuren leidden vanuit de woonkamer van de erachter gelegen woningen naar het voormalige trapbordes dat thans is gedegradeerd tot woningterras. De middelste kerkdeuren zijn gehandhaafd en voorzien van smalle glaspanelen en fungeren als achterdeur voor deze woningen.

Atrium

De nieuwe ingang aan het Kwerenpad voert langs de lift en het trappenhuis naar een atrium midden in de kerk. Alle woningen liggen in vier lagen aan het atrium. De woningen zijn bereikbaar over galerijen die rondom lopen, waardoor het probleem van de vluchtwegen passant werd opgelost. Op deze wijze is immers op iedere verdieping, vanuit iedere woning naar het trappenhuis vluchten mogelijk zonder langs de brandhaard te komen. De

voordeuren van de woningen zijn door oploopscharnieren zelfsluitend gemaakt. Daarnaast zijn de dertig minuten brandwerende voordeuren voorzien van opschuimband. De woningscheidende muren zijn van 260mm kalkzandsteen die voor een deel rusten op de bergingswanden en tussen de kelder en de buitenmuren van de kerk op boorpalen zijn gefundeerd. De wanden in de woningen zijn van metal-stud, terwijl de vloeren worden gevormd door houten balklagen. Negentien woningen hebben ook negentien bergingen nodig. Het terrein rondom de kerk is maar

beperkt zodat bergingen op het terrein verlies van tuin en zelfs verlies van woningen op de begane grond tot gevolg zouden hebben gehad. De kerk zelf bleek gefundeerd op een vaste zandlaag op twee meter onder het maaiveld. Omdat ook nog vervuilde grond moest worden afgevoerd ontstond de idee bij architect C. Keyzer om in plaats voor boorpalen op deze vaste laag een betonplaat te storten op 2 meter diepte. In de aldus ontstane kelder konden op eenvoudige wijze de bergingen worden ondergebracht. Deze bergingen zijn te bereiken zowel met een flauwe trap met fietsgoot als met de lift. De lift zelf en alle gas- en waterme-

De ingang tot het woongebouw ligt nu aan het Kwerenpad, dat parallel loopt aan de Oude Gracht. Hier bevond zich de pastorie.

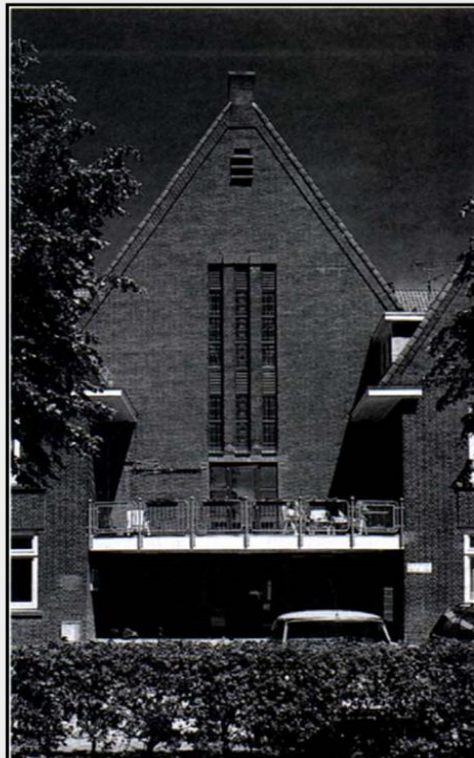

Bouwbedrijf **Jac Tromp** b.v.

Akerslaan 1-3
1815 HK Alkmaar
T: 072 – 511 54 59
info@jactromp.nl

In het zijdakvlak zijn als buitenruimte voor de woningen enkele balkons aangebracht in een stijl die aansluit bij het beeld van de kerk. Alleen de woningen in de kap hebben op enkele plaatsen oude spanten in het zicht.

Voor de woningen zonder balkon is boven de centrale ingang een groot gemeenschappelijk balkon gemaakt.

BRON: RENOVATIE & ONDERHOUD - Nummer 12, December 1994

Bouwbedrijf Jac Tromp b.v.

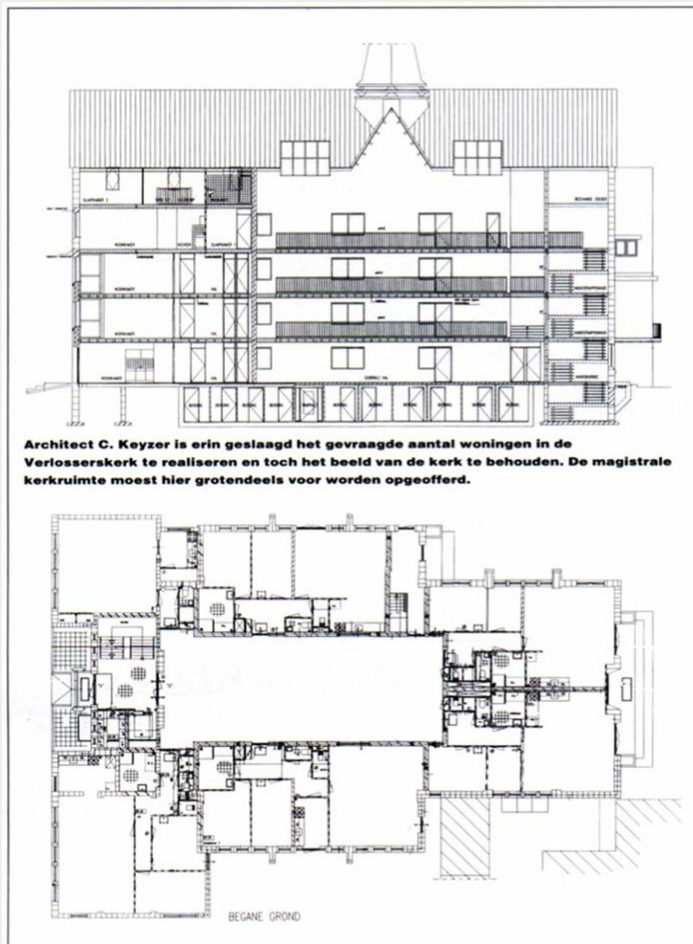
Akerslaan 1-3
1815 HK Alkmaar
T: 072 – 511 54 59
info@jactromp.nl

ters zijn ondergebracht in een al bestaande kelder onder de kerk, die eveneens op deze vaste grondlaag was gefundeerd. De elektrameters en de stopkranen voor gas en water zijn in de woningen naast de voordeuren geplaatst in meterkasten.

Daken en gevels

Het atrium is overigens nog van buitenlicht voorzien door dakvensters in het hoog oplopend dakvlak. Naast deze dakvensters voor het atrium moesten natuurlijk nog wel ramen voor de woningen worden gemaakt, niet alleen in het dakvlak, maar ook in de kopgevels van het gebouw. De dakvensters zijn op een niet overheersende wijze in de grote dakvlakken geplaatst. In de kopgevels is het beeld van smalle ramen uitgebreid. De oude stalen ramen met stoeltjes profiel konden daarbij niet meer worden toegepast. Het gebrek aan thermische isolatie en de kosten van het toepassen van dubbele stalen ramen vormden een niet te nemen hindernis. Aluminium kozijnen boden naar het inzicht van de opdrachtgever en architect geen oplossing van het probleem.

Gekozen werd voor kunststofkozijnen van een Engels fabrikaat, die iets slankere profielen mogelijk maakten dan de op de Nederlandse markt verkrijgbare profielen. Door de stijlen en de bovendorpels van de kunststofkozijnen in de reeds bestaande spouw te brengen bleef het uiterlijk van de nieuwe kozijnen in de oude nieuwe muuropeningen nog wat dichterbij de oorspronkelijke stalen kozijnen. Dat effect wordt enigszins teniet gedaan door de tussen- en onderdorpels, die hun volle breedte tonen. Door het toepassen van een blauwe kleur van de nieuwe kunststofkozijnen is getracht het oorspronkelijke beeld te versterken. In het zijdakvlak van de kerk zijn nog enkele balkons ingebracht in een stijl die aansluit bij het beeld van de kerk. Voor de woningen zonder balkon is er boven de centrale ingang een groot gemeenschappelijk balkon. In de woningen zelf is niet altijd direct te zien dat het gaat om woningen in een kerkgebouw. Uitzondering hierop zijn de woningen in de kap die op enkele plaatsen de oude

spanten tonen. In het atrium wordt door het zichtbaar laten van kap, spanten en torenspits nog iets duidelijker getoond dat het hier een verbouwde kerk betreft.

Conclusie

Aan de wens woningen te bouwen in de Verlosserskerk is de magistrale ruimte van het bestaande kerkgebouw opgeofferd. In het atrium is hiervan nog iets te zien en dat is op zich te waarderen. Een veel belangrijkere vraag is echter of het voormalige kerkgebouw zich thans aan de buitenzijde voor de argeloze

passant ook manifesteert als een woongebouw. Met name de zijde van de Oude Gracht levert daarbij een verwarrende aanblik op. De monumentale ingang met breed trapbord is tot zijn recht als terras van de erachter gelegen woningen.

Afgezien hiervan is de architect erin geslaagd binnen zijn opdracht de gevraagde woningen te realiseren en het beeld van de Verlosserskerk te behouden. Maar op dit punt is de conclusie gerechtvaardigd dat exterieur en interieur niet met elkaar in overeenstemming zijn. Een herbezinning van het verbouwen van een kerkgebouw tot woningen lijkt mij op z'n plaats

Gegevens

Project: 19 seniorenwoningen Verlosserskerk, Alkmaar.
Opdrachtgever: Woningbouwvereniging Rochdale, Alkmaar.
Architect: Architectenbureau Keyzer & Van Doorn & Van Duijn, Alkmaar.
Aannemer: Bouwbedrijf Tromp bv, Alkmaar.
Stichtingskosten: 3.677.933,50 gulden.
Oplevering: november 1993.

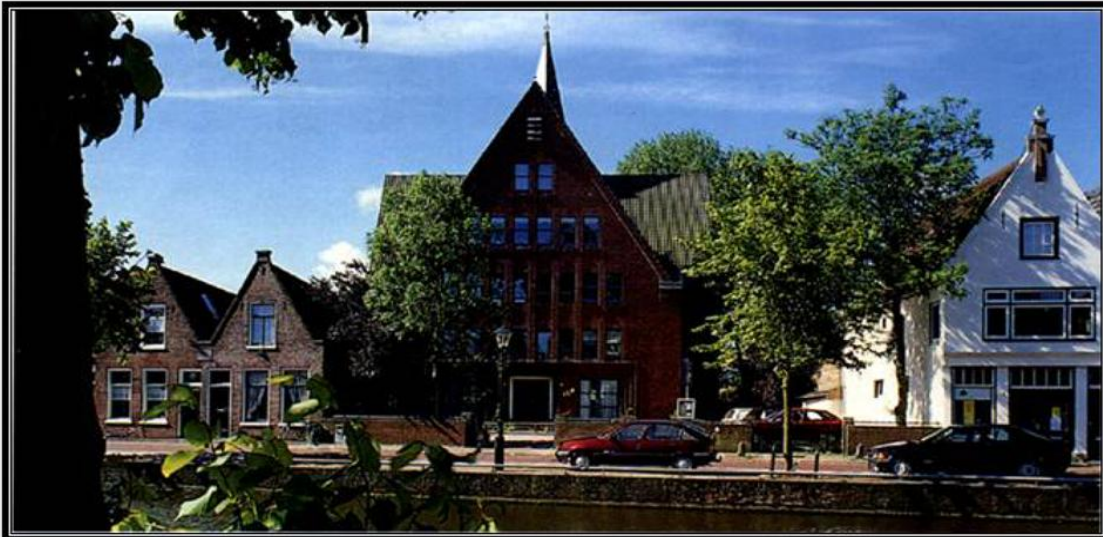

Bouwbedrijf **Jac Tromp** b.v.

Akerslaan 1-3
1815 HK Alkmaar
T: 072 – 511 54 59
info@jactromp.nl

Alkmaar

In Alkmaar ging het precies andersom. Een projectontwikkelaar die wel brood zag in de bouw van luxeappartementen in de Gereformeerde Verlosserskerk in het hart van Alkmaar had geen schijn van kans. De verantwoordelijke wet houder wilde er per se sociale woningbouw gerealiseerd zien. De gemeente kocht het pand en een ambtenaar kreeg opdracht een plan te maken. Daarna werd Woningbouwvereniging Rochdale gevraagd de verdere uitwerking te verzorgen. Directeur WF. Peters: De gemeente wist dat wij in waren voor een dergelijk project en er moest geld ingestoken worden. De gemeente verkocht de Verlosserskerk voor 675.000 gulden aan Rochdale, hetzelfde bedrag als zij er zelf voor betaalde. Het uit 1933 daterende pand hoort tot de (late) Amsterdamse School en torent hoog uit boven de omliggende bebouwing. Voorop stond dat de kenmerkende elementen niet verloren mochten gaan, zowel binnen- als buitenwerks. Het gemeentelijke plan beoogde de realisatie van 26 tweekamerwoningen om het plaatje financieel zo aantrekkelijk mogelijk te maken. 'Rochdale' veranderde dat al snel in 19 driekamerwoningen voor senioren, met lift. Directeur Peters: Het tekort aan deze woningen is schreeuwend en de kans om ze te realiseren op een locatie in de binnenstad kon den wij niet laten lopen. De locatie is dan ook geweldig. Aan de ene zijde ligt de kerk aan de Oudegracht, aan de andere aan het smalle Kwerenpad, dat door een stukje park wordt gescheiden van een singel. De plattegrond van de kerk heeft de vorm van een kruis. Waar de twee zadeldaken elkaar snijden, staat een torenspits. Aan de Kwerenpad-zijde (oorspronkelijk de achterkant van de kerk, nu de entree) zijn tegen de eigenlijke kerk aan weerszijden identieke aanbouwen gemaakt.

De Verlosserskerk aan de Oudegracht.zijde. Twee voordeuren zijn vervangen door grote kozijnen. De centrale deur doet geen dienst meer, omdat er woningen achter zitten. Alle kozijnen zijn ingepast alsof zo er altijd hebben gezeten.

Bouwbedrijf **Jac Tromp** b.v.

Akerslaan 1-3
1815 HK Alkmaar
T: 072 – 511 54 59
info@jactromp.nl

Project: 19 seniorenwoningen in de Verlosserskerk te Alkmaar

Opdrachtgever Woningbouwvereniging Rochdale, Alkmaar

Ontwerp: Architectenbureau Keyzer & Van Doorn & Van Duijn. Alkmaar

Aannemer: Bouwbedrijf Tromp BV, Alkmaar

Stichtingskosten: f. 3.677.993,50

Gezuiverde stichtingskosten: f 2.638.604,50

Subsidies: vervuilde-grondkop-kosten f. 73.814;

p.v.o-kofr-kosten f. 155.000;

regiokop-kosten f. 57.000;

Stadsvernieuwingsfonds f. 753575

Woningtypen: driekamerwoningen van verschillende grootte

Aanvangshuren: gemiddeld f. 630

Oplevering: november 1993

De kerk torent boven de omliggende huizen uit. In het dak zijn de ramen zichtbaar die voor een mooie lichtinval in het atrium zorgen.